

Definitioner mobbning, trakasserier och sexuella övergrepp samt våld och hot

Mobbning

Mobbning är kränkande behandling som upprepas under en längre tid. Den kan vara fysisk som slag och knuffar men även psykisk, som exempelvis elaka kommentarer, miner och utfrysning. Mobbning definieras och avgörs utifrån den utsattas upplevelser, inte den som utsätter.

Trakasserier

Trakasserier är en form av diskriminering och ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskirande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier är en form av diskriminering. När en person blir utsatt för kränkande behandling eller bemötande av sexuell natur som kränker den utsattas värdighet och/eller personliga integritet räknas det som sexuella trakasserier. Ett exempel kan vara när en person blir utsatt för fysisk beröring, blickar eller kommentarer som personen i fråga själv upplever som kränkande. Många fall av sexuella trakasserier är straffbara enligt paragraferna i sexualbrottslagstiftningen.

Sexuella övergrepp

Sexuella övergrepp är alla sexuella handlingar som görs mot någon, inför någon eller som en person får någon annan att göra mot den utsatta personens vilja. Alla har rätt att bestämma över sin egen kropp och sexualitet, det står i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och i Barnkonventionen. Sexuella övergrepp är namnet på många handlingar där någon eller några går över gränsen och kränker en annan person på ett sexuellt sätt. Om man är under 15 år har ingen äldre tonåring eller vuxen rätt att göra något sexuellt med eller mot en, även om man själv vill eller tar initiativ. Det är brottsligt. Ett barn har inte heller rätt att ta på ett annat barn mot dess vilja.

Exempel på sexuella handlingar som räknas som sexuella övergrepp:

- Att någon tar på ens kropp med exempelvis händerna, munnen eller könet på ett obehagligt sätt eller så att man blir rädd.
- Att någon pratar med en eller tittar på en på ett sexuellt sätt som man upplever som obehagligt.
- Att tvingas ha sex fast man inte vill, till exempel att tvingas ha samlag med någon eller att tvingas stimulera någon sexuellt.
- Att tvingas se på när någon gör något sexuellt, till exempel visar sitt kön.
- Att någon gör något sexuellt mot en när man inte kan uttrycka sin vilja eller kan skydda sig, till exempel för att man sover, är sjuk, är full, drogpåverkad, eller har någon funktionsnedsättning.
- Att någon utnyttjar att han eller hon har ett överläge och får en att känna att man måste ställa upp på sex.
- Att bli fotograferad eller filmad med eller utan kläder i ett sexuellt syfte om det är emot ens vilja eller om man är under 15 år.
- Att någon försöker köpa eller byta till sig sex med hjälp av till exempel pengar, alkohol, presenter eller tjänster.

Våldtäkt

Våldtäkt är när någon har samlag eller utför andra sexuella handlingar som kan jämföras med samlag, med en person som inte deltar frivilligt, alltså inte givit sitt samtycke. För att en sexuell handling ska anses jämförlig med samlag krävs det exempelvis att förövaren fört in fingrar eller något annat föremål i någon kroppsöppning eller tvingat den utsatta att utföra eller ta emot oralsex. Det kan även vara att personernas könsorgan kommer i beröring med varandra. En person kan aldrig anses delta frivilligt under följande omständigheter:

- Om det föreligger misshandel eller annat våld alternativt någon typ av hot.
- Gärningspersonen utnyttjar en person som befinner sig i en utsatt situation till exempel sömn, medvetlöshet, berusning eller annan drogpåverkan. Det kan även vara sjukdom, kroppsskada, psykisk störning eller allvarlig rädsla.
- Gärningspersonen utnyttjar en persons beroendeställning. Det är alltid fråga om våldtäkt om den utsatta var yngre än 15 år när övergreppet begicks. Brottet är då våldtäkt mot barn, även om det funnits samtycke.

Våld

Till våld räknas alla handlingar mot annan person som skadar, smärtar, skrämmer eller kränker. Det kan också vara en handling som får en person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något som hen vill. Våld kan vara allt från skojbråk och knuffar, till grov misshandel och mord, men även verbala kränkningar och övergrepp kan falla in under begreppet. Till misshandel räknas att orsaka en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta, eller att försätta personen i vanmakt eller något annat liknande tillstånd.

Hot

Hot avser konkret uttalade hot, till exempel via mejl eller SMS, om att person eller egendom ska skadas. Men även mer subtila eller förtäckta hot som uttalas, direkt eller indirekt, som att "jag vet var du bor" och/eller "jag vet var dina barn går i skola" ingår i begreppet

Sexuellt utnyttjande

Sexuellt utnyttjande innebär att känslor, behov, beroende, förtroende och makt utnyttjas och exploateras för sexuella ändamål. Detta sker ofta genom någon form av gränsnedbrytande process för att frammana samtycke (se grooming), vilket komplicerar giltigheten av samtycke. Barn och unga i beroendeställning är särskilt sårbara för sexuellt utnyttjande. Idrotten har ingen specifik policy mot sexuellt utnyttjande, utan det inbegrips i befintlig policy mot sexuella övergrepp. I den policyn ligger däremot tyngdpunkten på sexuella handlingar som görs mot den utsatta personens vilja, vilket inte tar hänsyn till fall där grooming påverkar den utsattas vilja och samtycke. Det finns också lagar som tar fasta på ungas ålder, beroendeställning och sårbarhet avseende sexuellt samtycke. Det är olagligt för en person över 15 år att ha någon form av sexuellt umgänge med en person under 15 år. Även sexuella handlingar med personer över 15 år kan klassas som sexualbrott om det handlar om sexuellt utnyttjande av en person i beroendeställning.

Grooming

Grooming är en term som refererar till processen att etablera kontakt, kontrollera och bryta ner en persons gränser och normalisera sexuella handlingar för att maskera och tysta övergrepp. Grooming gör att utsatta lägger ansvar och skuld på sig själva och först långt senare uppfattar upplevelserna som utnyttjande eller övergrepp.

Sexuella gråzoner

Sexuella gråzoner är ett begrepp för att sammanfatta de gråzoner som omgärdar sexuella övergrepp och lagliga sexuella relationer. I sådana gråzoner blir etiska, professionella, juridiska och regelmässiga gränser komplicerade. Gråzonerna omfattar situationer och relationer inom idrotten där normer och värderingar hamnar i konflikt med varandra och skapar dilemman utan en given eller allmängiltig lösning. Gråzonsfall tenderar att hamna mellan stolarna i idrottens styrdokument och dess tillämpning, ofta adresseras de inte alls.